הביאו להן פרפרת כל אחד ואחד מברך לעצמו עלו והיסבו הביאו להן יין אע"פ שבירך על הראשון צריך לברך על השני. ואחד מברך ע"י כולם הביאו להן לידים אע"פ שנטל ידו אחת צריך ליטול שתי ידיו הביאו להם פרפרת אחד מברך ע"י כולן ואין רשות לאורח ליכנס אחר ג' פרפראות *תמן תנינן סוכה שבעה כיצד [א] גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד י"ט האחרון [ב] *רבי אבא בר כהנא רב חייא בר אשי בשם רב צריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום רבי יהושע בן לוי אמר צריך לקדש בתוך ביתו רבי יעקב בר אחא *בשם שמואל [ג] קידש בבית זה ונמלך לאכול בבית אחר צריך לקדש רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יהושע מי שסוכתו עריבה עליו מקדש לילי י"ט האחרון בתוך ביתו ועולה ואוכל בתוך סוכתו אמר רבי אבון ולא פליגין מה דמר רב כשלא היה בדעתו לאכול בבית אחר ומה דמר שמואל כשהיה בדעתו לאכול בבית אחר א"ר מנא אתיא דשמואל

על הראשון. על היין הראשון. צריך לברך על זה שהביאו בשנית מפני שהראשון אינו קרוי יין שלפני המזון שאינו במקום סעודה ואינו פוטר להשני והיין השני הוא יין שלפני המזון: ואחד מברך ע"י כולם. לפי שעכשיו הסיבו והוי קביעות: צריך ליטול שתי ידיו. לאכילה: ואין רשות לאורח ליכנס אחר שלש פרפראות. כלומר זה הסימן הוא שלאחר שהיו מחלקין שלש פעמים פרפראות לכל אחד כבר נשלם מנין האורחין של הסעודה ושוב אין רשות לאורחין אחרים ליכנס לסעודה. ובתוספתא שם הביאו לאחד שלש פרפריות אין לו רשות ליכנס. והלשון קצת דחוק הוא. ובתוספתא כ"י אשר לפני הגי' כמו כאן. הבא אחר שלש פרפראות אין לו רשות ליכנס: תמן תנינן. פ' לולב וערבה: לא יתיר את סוכתו. לסותרה שהרי כל היום חובתה: אבל מוריד הוא את הכלים. הנאים והמצעות נאות שהעלה לתוכה מפני כבוד י"ט האחרון שיראה כמכין לקראתו למקום שיסעוד בו בלילה: צריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום. אם הוא רוצה לסעוד בסוכה גם בלילי י"ט האחרון אז צריך לפסול הסוכה מבעוד יום באיזה דבר הפוסלה שלא יהא נראה כמוסיף ויושב בסוכה בי"ט האחרון: צריך לקדש בתוך ביתו. אפילו הוא רוצה לאכול בלילי י"ט האחרון בסוכה מכל מקום לקדש צריך דוקא תוך ביתו מפני שהוא מזכיר בקידוש את יום שמיני עצרת הזה ואינו שייך לסוכה: קידש בבית זה וכו'. צריך לקדש פעם אחרת בבית שהוא אוכל דאין קידוש אלא במקום סעודה: ר' אחא ור' חיננא בשם ר' יהושע בשם רב. כצ"ל וכן בסוכה שם גריס בהא בשם רב אלא דגם התם חסר ר' יהושע בהאי מילתא ומוכרח מדלקמן דגרסי' להו לתרוייהו מי שסוכתו עריבה עליו ורוצה לאכול גם בלילה בתוכה מקדש וכו' ופליגי ר' אבין ור' מנא בפירושא דמילתייהו דרב ושמואל ר' אבין קאמ' דלא פליגין רב ושמואל דמה דאמר רב מי שסוכתו עריבה עליו מקדש בתוך ביתו וכו' אלמא דיכול לקדש בבית זה ולאכול בבית אחר. כשלא היה בדעתו לאכול בבית אחר. כלומר בשעה שקידש לא היה בדעתו לאכול בבית זה שקידש והוא בית אחר מהבית שהוא אוכל אח"כ אלא דעתו היה על אותו הבית בעצמו שהוא אוכל עכשיו והלכך קאמר דיכול לכתחילה לקדש בתוך ביתו על מנת לאכול בסוכה דאין כאן שינוי דעת משעת הקידוש לשעת הסעודה: ומה דאמר שמואל. אם קידש בבית זה וכו' בשהיה בדעתו לאכול בבית אחר כלומר לא בבית שהוא אוכל עכשיו אלא שהיה בדעתו לאכול באותו הבית שקידש והוא בית אחר מזה שהוא אוכל ואח"כ נמלך הוא לאכול בבית שהוא אוכל הלכך צריך לקדש פעם אחרת הואיל ובשעת קידוש לא היה בדעתו על אותו הבית: א"ר מנא. לא היא דהא ע"כ הני תרתי לישני דרב פליגי אהדדי הא דלעיל ר' חייא בר אשי בשם רב דצריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום אלמא דאין לו תקנה אחרת לאכול בה בלילי י"ט האחרון אלא צריך שיפסול אותה ואז יקדש ויאכל שם ואלו להאי לישנא דר' יהושע בשם רב דקאמר מי שסוכתו עריבה עליו וכו' א"כ ע"כ דס"ל דא"צ לפסול הסוכה דהא איכא תקנתא לקדש בתוך ביתו ולאכול בסוכה והגע עצמך דאם פוסל הוא סוכתו אמאי לא יקדש ויאכל במקום אחד אלא ודאי דפליגי דמר אמר הכי אמר רב ומר אמר הכי אמר רב והשתא דאתינן להכי לא תימא דרב ושמואל לא פליגי בדינא דקידוש למאי דאמר ר' יהושע בשמיה דרב וכדבעי ר' אבין לפרושי למילתייהו אלא דהכי הוא דאתיא דשמואל

ר' אחא ר' הישעיא בשם רב מי שסוכתו עריבה עליו מקדש כן גי' התוס' ז"ל במס' פסחים דף ק' ע"ב ד"ה ידי קידוש אמר ר' אבין ולא פליגין מה דמר רב כשלא הי' בדעתו לאכול בבית שקידש מה דמר שמואל כשהי' בדעתו לאכול בבית שקידש כן גי' התוס' ז"ל הג"ל אמר ר"מ אתיא דשמואל כר' חייא ודר' הושעיא כריב"ל א"ר אומי זאת אומרת שנחלקין בפירוש כן הגי' בירושלמי במס' סוכה פ"ד ה"ה ופירושו פשוט דמד"ר מנא מוכח בפירוש דפליגין רב ושמואל ולא כדס"ל לר' אבין דלא פליגי. וכן פירש הסוגיא בבירור ומה שהקשה הפ"מ ז"ל מאי שייכות הך סוגיא הכא הוא איידי דקתני לעיל הביאו להן יין אע"פ שבירך צריך לחזור ולברך משום דהסיבה הוי כשינוי מקום ע"ז מביא גם הא דנמלך לאכול בבית אחר חוזר ומקדש מה בין מוגמר ובין יין מוגמר כולן מריחין יין אחד הוא טועם מכאן מפרשין הגאונים ז"ל פי' המשנה ואומר על המוגמר אע"פ שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר סעודה דקאי ארישא דקתני הסבו אחד מברך לכולם ור"ל אותו שבירך המוציא הוא מברך על המוגמר ואע"פ שאין מביאין אלא לאחר סעודה כלומר אע"פ שאין באין

מסורת הש"ס

סוכה מח.

ירושלמי סוכה פ"ד הל"ה.

פ' בתוס' פסחים ק: ד"ה ידי קידוש וע' ברא"ש שם סי' ב'

עין משפט נר מצוה

נג

א ב טוש"ע או"ח סי' תרסו סעי' א

נד

ג טוש"ע או"ח סי' רעג סעי' ב

פירוש מבעל ספר חרדים

לשתות וכתב עלה רשב"א ואע"ג דהנוטל ידיו לפירות הרי זה מגסי הרוח הכא שאני שמא יגע בידו ליין וכל שנוגע במשקין צריך נטילה והיינו דלא צריך אלא ידו אחת. ופסק בספר תורת הבית שלו כן בשותה צריך ליטול ידו א' אותה שנוטל בה הכוס. וכתב מהרי"ק בבית יוסף סי' קנח או"ח שכל הפוסקין חולקין עליו בשתיהן ולא צריך נטילה אפי' יד א' לא בשותה ולא בפת הבאה בכיסנין: עלו וכו'. על המיטות צריך לברך על השני אע"פ שבנינו בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון וכ"ש זה שהוא לפני המזון שאני הכא דכיון דעלו והסבו הוה ליה שינוי מקום דקיי"ל בפרק ערבי פסחים דשינוי מקום צריך לברך עכ"ל רשב"א בתוספות: אחד מברך לכולן. דכיון דהסבו הוקבעו: אע"פ שנטל ידו אחת. לא תימא עתה שבא לאכול פת די בביטול שנית אלא שתיהן צריך ופירש הרשב"א הטעם משום דבעינן תיכף לנטילה ברכה במוציא ויד ראשונה לא היתה נטילתה תיכף: ה"ג בתוספתא הביאו להם פרפרת אע"פ שבירך על הראשונה חוזר ומברך על השנייה ואחד מברך על ידי כולם ופי' הביאו קודם נטילה והמוציא דאחר המוציא הא תנן במתני' בירך על הפת פטר את הפרפרת ובין נטילה להמוציא אי אפשר דבעינן תיכף לנטילה המוציא: ואין רשות לאורח וכו' דמנהגם היה להביא ג' מיני פרפרת קודם סעודה זה אחר זה כדאמר פ"ב דסוכה כמה פרפראות אתה ממשיך ופירש"י מיני מעדנים הפותחים את בני מעים להיות לבו משוך אחר המאכל עכ"ל ואם יכנס האורח אחרי שאכלו בני החבורה כל הג' מיני פרפראות יבוש בעל הבית שהרי אין לו ליתן לפניו אפי' אחד: תמן. בפ"ד דסוכה ואיתמר עלה התם דין שינוי מקום לקידוש ומייתי לה הכא אגב שינוי מקום דלעיל דעלו והסבו: גמר. מלאכול בסוכה ביום שביעי של סוכות לא יתיר אגודי הסיכה לסותרה דהא כל היום חובתה לישן ואי איקלע ליה סעודתא אכיל לה בגוה: אבל מוריד את הכלים. שנשתמש בהם בסוכה כדתניא היו לו כלים נאים ומצעות נאות מעלן לסוכה: מפני כבוד יום טוב. שמראה שמכין עצמו לקראתו למקום שיאכל בם בלילה: צריך אדם לפסול סוכתו. אם אין לו מקום לאכול בו בי"ט שיוריד בם והכי נמי א"ר חייא בר אבי בם בבבלי אי נמי אפילו יש לו מקום אי סוכתו עריבה עליו כדלקמן צריך לפוסלה לפחות בה ד' כדי שלא יראה כמוסיף על המצוה לעשות שמונה ימים כך פרש"י התם: צריך לקדש וכו'. אם לא פסלה מבעוד יום אכתי יש תקנה דמקדש בביתו ועולה לאכול בסוכתו והוי היכר דלא הוי מוסיף: ולא פליגין וכו'. כן הביא הרא"ש הגירסא מה דאמר ר' הושעיא בביתו היה דעתו לאכול בסוכתו מה דאמר שמואל כשלא היה דעתו מתחלה כשקידש בביתו לאכול בבית אחר בסרי אמר כהדיא ונמלך: א"ר מנא אתיא וכו'. פליג אדר' אבון דאמר ר' הושעיא ושמואל לא פליגי דודאי פליגי דטעמיה דשמואל כדמפרש בבבלי בפ' ערבי פסחים דכתיב וקראת לשבת עונג במקום קריאה דהיינו קידוש שם תהא עונג דהיינו סעודה א"כ אפילו כיון נמי לא מתני' וכן הוכיח ר"ן מן הבבלי לדעת שמואל דשמואל כר' חייא בר אבי דאמר לעיל דאין תקנה להנצל מבל הוסיף אלא לפסול הסוכה משמע דלקדש בביתו ולאכול בסוכה אי אפשר משום דאין קידוש אלא במקום סעודה דאע"ג דמכוין לאכול בסוכתו לא מהני ונראה דלא גרסינן לעיל ר' חייא בר אבי בשם רב דהא רב אית ליה בבבלי יש קידוש שלא במקום סעודה וגם בבבלי לא מייתי הא דר' חייא בר אבי אלא משמיה דנפשיה לא בשם רב והאמת יורה דרכו דאי בשם רב הרי גם הוא דר' הושעיא אמרה לעיל ר' חנינא בשם

מראה הפנים

בסי' קנ"ח פלפל עליו והעלה דלדידן אין צריך ליטול אפי' לידו אחת לשום דבר וכ"ש עוד בסי' קס"ח ולולי דבריהם הייתי אומר דגם לדעת הש"ס כזה א"צ ליטול אפילו ידו אחת לשום דבר והכא משום דבר שטיבולו במשקה נגעו בה וכדאמרי' פ' ע"פ שצריך נטילת ידים והש"ס הזה סובר דסגי בנטילת ידו אחת והיינו דמהפך לגי' התוספתא דלאחר שהביאו להם יין וברכו עליו היו מביאין להם מים ליטול ידו אחת משום הפרפראות שיביאו אח"כ והיו טובלין הפרפרת ביין והלכך הצריכו נטילה. והאחרונים פלפלו בדין שטיבולו במשקה ולמאי דפרישית יש ללמוד מכאן דמיהת כשאינו אוכל אלא בידו אחת סגי בנטילת ידו אחת לדבר שטיבולו במשקה ובהכי איירי כאן וכזה שוין לדינא סוגיא דהכא וסוגיא דהתם בפ' ע"פ דסתמא קאמר כל שטיבולו במשקה צריך נטילת ידים דמשמע שתי ידיו וע"ש בדף קט"ו בתוס' דמשמע גם כן מדבריהם לחלק כן שכתבו גבי יין סגי בידו אחת ובמרור נוגע בשתי ידיו וכו' זהו לשיטתם דסוברים דאף לשתיית יין בעי נטילה לפי גי' התוספתא והובאה התם הכי וה"ה למאי דפירשנו בדבר שטיבולו במשקה יש לחלק כן:

הביאו להן פרפרת כל אחד ואחד וכו'. משמע מהתוספתא דאפילו שאר דברים בעו הסיבה שיהא א' מברך לכולם והתם פליגי ביין וכו' וכתרי לישני מיתני הפלוגתא שם ולא הובאה שם חלוקה דפרפרת בהברייתא ומכולא סוגיא דהכא משמע דאף לשאר דברים בעי הסיבה וכדמוכח מהא דלקמן להא דקאמר ר' מנא אתיא דשמואל וכו' וכדפרישית כלשון הב' שהוא העיקר וקאמר ר' אמי זאת אומרת שנחלקין בפירות כמבואר היטב בפנים ודעת הרשב"א ז"ל ללמוד מסוגיא דהתם דאף ר' יוחנן ס"ל דלשאר דברים בעי הסיבה ודעת הרמב"ם ז"ל בפ"א מברכות הל' י"ב דדוקא פת ויין בעו הסיבה ולא שאר דברים. ונראה דטעמא כזה מפני שלא הובאה בש"ס דילן להך חלוקה דהתוספתא ואין להאריך בזה מאחר דלא נהגינן האידנא בהסיבה ובלחם א' או מפה אחת הוא דבעינן כמבואר בטור ובש"ע סי' קס"ז:

קידיש בבית זה וכו'. עיין בקונטרס אחרון ד"ה קידש בבית זה סי' ו':

זאת

שנויי נוסחאות (שו"ו) יהשע נכ"ל הושעיה. (שו"ז) אבון נד"ו אבין. כשלא נד"ז בשלא. (שו"ז) כשהיה נד"ו בשהיה.